quequaque deſpectum. Macte fortunâ ò conditio vulnerata! Prævalet in te etiam fœcunda maternitas, ut ſanet omnes infirmitates tuas. Trahatur Ethnicus in divinam Philomelam, *6.Metham.*fab.7.

——Dijſque ipſis grates egere: diemque
Ovid.
Quoque data eſt claro Pandione nata tyranno:
Quoque erat hortus Itys, feſtum iuſſere vocari:
Uſque adeo latet utilitas.

DIDASCALIA III.

Radij etiam fulgent maternitatis, in præſentatione Virginis.

1 TItulo Auroræ crebrò decoratur Virgo, quippe eius excellentiæ vividà prorsùm imago. *Proceſsit igitur glorioſa Virgo* (infit Bernard. in
Bernard.
aſſumpt. ſerm. 2.n.9.) *cuius lampas ardentiſsima ipſis quoque Angelis lucis miraculo fuit, ut dicerent: Quæ es iſta, quæ progreditur ſicut Aurora?* Semper enim permanſit

Ovid.
Fulgidus ille color, quo matutina rubeſcunt
Tempora.

Nunquàm pallor, cui nonnunquàm affuit radiorum decor. Maternitas Dei totus Virgini plauſus: verùm quomodò ubi ma-
2.Reg.23.4 *Maria ad templū miraculum novum.*
tutinum tempus, *Lux Auroræ, oriente Sole?* Ita mater Solis Aurora cognoſcitur; at Sol antequàm oriatur? Utique, pro inſigni Virginis, in die optatæ in templo præſentationis: igitur illius videtur Auroræ matris perfectio, priuſquàm Sol filius
Damaſc.
videretur in mundo. *Miraculorum omnium miraculum maximè novum*: inquit
Benavid.
Damaſcen. Orat.1. *Nativit. Mar.* & Benavid. *Magnum cœli miraculum.* Ita Elog. 2. Non ſolùm in cœli & mundi prodigium cœli miraculorum miraculum, ſed & miraculum novum? Iurè, quippe ſumma novitas, ante tempus ac in Virgine maternitas.

2 *Creavit Dominus novum ſuper terram: fœmina circundabit virum*: ait
Ier.31.22.
Ieremias. *Novum planè* (interprætatur Ala-
Alapid.
pid. hìc) *quia novus homo, ſcilicèt homo Deus, ex ſola virgine matre: nova generatione, ſcilicet, abſque viri ſemine, ſolà Spiritus-Sancti creatione.* Singularem Virginis exponit potentiam; dum circuit, cuius centrum eſt ubique, & circunferentia nuſquàm: hocque Vates proponit ut novum, in inſigne miraculorum miraculum: etenim omnem excedit novitas novitatem; quod mundus videat ſtupens fœminam matrem & virginem.
Quia virgo & mater.
Egimus. *Tautolog.3.D.3.* & alibi ſæpe agemus. Hoccine utique ſingulare & magnum; ſed eſt etiam aliud novum & ſummum, penes tempus. Pende. *Creavit Dominus novum.* Quid ergo? Mulier *Circundavit virum.* Difficile captu. Eſt ergo novum, quod creavit. Cur ergo obijcitur creatum ut novum, quod virgo concipiet? Si concipiet virgo, non eſt, quanvis erit novum. Quomodò igitur Deus uti novum creavit, quod ut futurum exponit? Tunc profectò novitas erit in tempore, quæ exponitur in virginis conceptione: quandoquidem impoſſibile videtur, quod modò fit, planè quod futurum eſt. Hoc intuitu Virgo dum ſiſtitur templo, ut mater & etiam virgo, non ſolùm plauditur novum miraculum, ſed miraculum etiam miraculorum.
Miraculorū miraculum, quippe præſens, quod futurum.
Futura Virgo mater Chriſti, adoleſcente ſucceſſivà ætate: ſanequàm videnda miraculi novitas, & in nexu contraditionis virginis-matris, & in fœdere præſentis futuri temporis: meditanterque dicit, *Dominus creavit* non quod factum, ſed quod fiet; quia illotunc Virgo iam mater intacta, quæ Chriſti mater futura. *Dominus novum creavit*: Ideſt, creare ab initio decrevit. In fœmina virgine ſuper terram videndum miraculum, & aliquid plus in miraculo novum: & quod futurum, exponitur ut præteritum; ut ſupra ætatem & tempus, pupulæ perfectionis clareret virtus: ſiquidem in Sanctuario virguncula mater rutilat, ſicut Deus in novitatem ante ſæcula decreverat.

2 Diximus plura, *Tom.2. T.2. D.10.* Aliquid ſingulare in idem propoſitum reſervatum: igitur Maria Virgo, Maria ſemper; & quæ Maria, Dei-hominis ſemper mater. Nova luce donandum ſæpe à nobis delicatum teſtimonium. Inter Dei opera eximia, ſignat David uti operum ſummitatem; *Tu fabricatus es Auroram & Solem.* Pſal.73.16.
Cur Solem & Auroram, & nequaquàm in plauſum Solem & Lunam? Sæpe in ſacra pagina ſociantur uti præſides, vel uti fratres. *Laudate eum Sol & Luna*: idem ait Pſalm.148.3. & horum luminarium ſignatur pulchritudo, *Deuter.*33.14. *Cant.6.9. Daniel.3.6.* & *Ioel.* 2.10. Si ſumma pulchritudo & elegantia videtur in Sole & Luna; quo intuitu ut opus ſummum
Cur plauditur modo nō Luna, ſed quaſi Aurora?

mum ſignatur Sol & Aurora? Aurora ut ſæpe vidimus, cognoſcitur mater Solis: Luna verò ſoror tantùm maioris in ſphæra luminaris.

Mantuan.
Aurea Phœbi ſoror.

Cantic.6.9.
Idem miramur in allegoria. Maria confertur Lunæ & Auroræ præ radiorum perfectione & venuſtate. Soror Solis iuſtitiæ fulget, ſed ſoror parva eſt: ubera non habet: in templo ſiſtitur pupa, quaſi in infantia; quouſque virgo in matris munus, ornetur uberibus: & quæ ſoror Solis Luna, primò recolitur ut Aurora; quia ſi in Aurora maternitas, & in Luna pulchra claritas, uberior claritas Virginis, inſigni
In præſentationis tēpore, naſcitur maternitate.
maternitatis. Appoſitiùs. Ut Lunæ clareat plenìſsimè radius neceſſarium omninò tempus & tempus. In primo conditionis inſtanti, luminibus obijcitur lux Auroræ, Solis genitricis, dum Luna duntaxàt gaudet titulo ſororis: Virgoque, eſtò Luna radijs plena, ſplendida micans gratià, primò illuſtratur celsà dignitate Auroræ; quia à primo inſtanti Maria noſcitur maternitate.

4 Floridè accinit in gloriam argumenti & honorem Matris Virginis Auroræ Ioann. Mellius Souſa, lib.4. de *Virgin.* à v.99. Huiuſmodi gratiæ ſingulares

Sunt animi dotes: virtus miranda puellæ
Proxima cœlicolis. Cùm mox adoleverit ætas
Protinùs excelſum meritis penetravit Olympum.
Indolis intereà præſtantia ſigna futuræ
Indicium virtutis erant in Virgine, qualem
Souſa.
Vix oculis admiſſa fides miratur: honeſtat
Quo templum venerata modo? Quo Numinis aras
Præveniens teneros factis inſignibus annos?
Quo te mens animuſque vehunt? Ubi ſiſtere curas
Inſtituis, ſanctumque tuo de pectore nunquam
Numen abire ſinis: fixus tibi ſenſus in illo eſt.

Si in illius pectore Numinis claritas,
Quomodò honor matris in contradictione temporis?
quorsùm *Cùm mox adoleverit ætas?* Quia Virgo vincit ætatem, fixoque ſenſui adeſt Numen, ſervans in pectore, quod futurum corpori.

Adit Numinis tectum
Necdùm Numinis detecta mater:
Benavid.
Hìc antequàm Deipara
Deo parit.

Infit Benavid. *Elog.4.* Deo parit & Numen parit, ut cognoſceretur vel à principio honoris matris perfectio. Unde David, ut ex operibus extollat ſummum artificem, fabricaſſe dicit Mariam Auroram, atque Salvatorem Solem; quippequàm vel dum Virgo templo ſiſtitur; decretà Chriſti maternitate cognoſcitur.

5 Bernardum audiamus in *Virginis panegyr.* n.4. *Te præcentor à longè intuitus eſt, cùm in admirationis voce ita prorupit: Quæ eſt iſta, quæ progreditur quaſi Aurora.* Bernard.
Talem Auroram talis dies, & talem diem talis Aurora decuit. Ipſe enim Sol iuſtitiæ de te proceſſurus, ortum ſuum quadam matutinà irradiatione præveniens; in te lucis ſuæ radios copioſè tranſfudit. Verùm ſi in templum ducitur, quæ futura mater, tuncque prima emiſit virginitatis votum (de quo fusè Suarius in *3.p. D.Thom.* q.28. art.4. Diſp.6. ſect.2. & 3. Theöphiluſque Raynaud. cum alijs pluribus. in *Diptych. Marian.* p.1. punct. 3.) quomodo floris virginalis votum oppoſitum confert fructum?

Iurè igitur virgo eſt, quæ ſemina nulla remittit, Ovid.
Nec capit & comites virginitatis amat.

Chriſtus Sol Auroram matrem quadam matutinà ſingulari irradiatione prævenit, ut in illa videretur, priuſquàm veniret.
In illa filius inventus, priuſquàm veniret.
Virginitatis voto huiuſmodi maternitas non deſtruitur. Virginitate Maria ad iſthanc maternitatem diſponitur: equidem mater Solis iuſtitiæ fulgens Aurora, mater & Virgo futura. In templo ad huiuſce honoris diſponitur formam, ut adducantur Regi cœleſti virgines poſt eam. Succinit Mantuan. lib.1. *Parthen.*

Floribus intextis, & odoro gramine cinxit
Virginis ora parens: ſtellatæ lumina frontis
Hærebant cœlo, teneroque in pectore clauſū
Numen erat, niveo tunica talaris amictu. Mantuan.
Cùm mox virgineo conceptum pectore Numen
Adfuit, debilibus plantis animoque vigorem
Addidit, & ſupra ætatem fiducia crevit.

In ſublime volat Virgo: greſſus notantur volatu. In clauſtra recedit. *Revertere, revertere Sunamitis.* Cant.6.12.
Velis & remige fertur. *Revertere*: tecum, ò Aurora! tecum abſconditur Sol. *Revertere, revertere, ut intueamur te.* Figamus fugaci in Virgine vultus. Ah! Receſsit virgineæ ſecreta domus.
Fugit in Sponſum ingrediens Sāctuarium.

Trimo nata die proprijs iam viribus uſa,
Ter-

Ter quinos ſuperare gradus, ædemque dicatam.
Souſa. *Virginibus templo valuit. Sanctiſsima Virgo.*
Non tibi difficile eſt, altas aſcendere ſedes.

Et ſublimiores: nulla fœminarum illud uſque pervenit; quia hanc Mariæ Deus prærogativam ſervavit: equidem nacta eſt genitricis honorem, dum flore temporis obtulit floridam virginitatem.

Eccli.24.23 6 *Ego quaſi vitis fructificavi ſuavitatem honoris & flores mei fructus honoris & honeſtatis.* Quomodò fructus Virginis flores honoris, atque flores fructus honeſtatis; diximus, *Tautolog.3. D.3.n.5.* modò inquirendum, quare in ſingulari prorsùs fœcunditate Virgo virginum comparatur viti? Vitis ſanè, in qua tot propagines, quot virtutes; ſed eminentiore modo, ut conſtet in fructu virgo. Picinell. *Fructus in flore videntur*: inquit Picinell. *Filium habuit, cum virginitatē obtulit.* *Mund.Symbol.* lib.9. n.546. Arbores aliæ flores in fructus emittunt, verùm cum fructibus pereunt. Evaneſcit florum delicioſa pulchitudo, fructuum ſpectabili partu: Virgoque quaſi vitis dicitur fructificaſſe, dum ſiſtitur aræ templi; quia filium illo tunc habuit, quùm virginitatem obtulit. Plin. *Novellæ arbores carent fructu, quandiù creſcunt*: ait Plin. *lib.16. cap.16.* præmittitque *cap.25. Nec ſtatim fructus ſequitur in aliquibus.* Si fructu carent novellæ arbores, & fructus eſt in præſentatione Virginis; per fructus maturitatem, in perfectionis profectò devenerat magnitudinem. *Cur plauditur vitis, & arbor ſingularis?* Non ſtatim in alijs fructus ſequitur, quippe non fructus, quando flos concipitur: in Virgine ſtatim fructus floret, quia ſicut vitis in templo fructificavit: equidem cùm ſingularis eſſet conceptio, ſicut fructus pulchritudo; obtinuit in filio fructus honorem, dum obtulit templo pupa florentem virginitatem.

Tu vitis fœcunda velut, quæ palmite ditat
Souſ. *Agricolas, fructuque beat matura colonos:*
Sic fructus, moreſque tui: ſic candida virtus:
Tuque eris, ò felix! divini mater amoris.

Iam enim mater vel in flore ætatis & mater divini amoris? Ne: fructificat ſicut vitis. Fructus non repellit, ſed ſociat florem: flori autem fructus ſtatim, quin obſtet tempus, ut ſingularis progrediatur virtus: igitur tulit vitis ducta in templum, in flore ætatis cum virginitate fructum.

7 Sub id tempus quo Virgo in templum ducitur, inſigne opus ante fores templi ab Herode fabricatur (adi Torniell. *Ann. Mund.*4040. & 4041.) ſcilicèt, *vitis aurea dependentibus botryonibus, mirandum ſanè opus* (inquit Ioſeph.15. *Antiq.* cap.14.) *tam manus, quàm materiæ pretio.* Ioſeph. Intùs enim formoſior pretioſiorque vitis erat, quæ Sanctuarium luſtrabat & illuſtrabat, & materià puriſsimi corporis, & manu divini artificis. *Vitis fructifera* (ait Marrac. in *Marian. Polyanth.* lib. 18.) *ex qua botrus ille incorruptibilis floruit.* Hipp. Marrac. *Vitis fructifera, & aurea.* Hinc ex auro tanquàm ſigno fabricatur; aurum enim non corrumpitur: pretioſiorque vitis latet in templo, Sanctiſsima nempè Virgo; quæ fructum virgo ferebat, quem nulla vitis illuduſque tulerat. Vitis aurea præ ſe fertur templi portis, uti hieroglyphicum latentis introrsùm vitis: ſiquidem fructum uti mater tulit, & inſtar auri corruptionem non cognovit.

Nata maris ſtella, Regina Maria novella,
In templo Domini nocte dieque fuit. Caniſ.
Dum Virgo teneris pulcherrima floruit annis, Maſen.
Non vacuam fructus ſpem facit illa ſui.

Ultra ſpem procedit Virgo, quæ ſicut vitis fructifera degit in templo: igitur non ſolùm novella tulit fructum in flore ætatis, ſed fructificavit florens.

8 Surgamus ergo ad vineas. Vidimus, quòd vinea cum fructu floruit. Modum inſpiciamus, ſi flores fructus parturiunt. Ut Sponſa Maria virgo intra Sanctuarium abditur: quomodò mater dum Sponſa conſtituitur?

———Chriſti venientis in orbem
Signa docent. Olim partus mortalibus ægris
Virgineus feret alta Ducis vexilla ſuperni. Souſ.
Contemplabatur eum ſummæ virtutis alumnum,
Qui venturus erat cœli delapſus ab arce,
Ut leget inſignem clara virtute parentem.

Subdit Souſa, *lib.*4. à v.382.
Si eligat ut matrem, qui venturus eſt, deſcendit Olympo; deſcendit utique, quippe videtur genitricis electio. Si Virgo intra templi ſepta, Chriſti venientis in orbem iam lucent ſigna. Verùm quomodò mater, ſi Virgo Sponſa? *Sponſa ſimul & mater eſt.* In arctiorem nodoſam difficultatem, ſed ſubtile ingenij aperiendo acumen, ſerm.146. reſpondet Chryſologus. *Quid ſibi vult* (inquit) *ſponſa mater? Si mater, non ſponſa: ſi ſponſa, non adhuc mater. Virginitate ſponſa, fœcunditate mater. Mater viri neſcia, partus conſcia. Quomodò non ante conceptionem mater, quæ poſt partum virgo mater?* Chryſol. Facilis expoſitio: natura haud cognovit ullam matrem ante fœtus conceptionem. Quomodò ergo mater virgo, ſi non conceptio? *Ante filij conceptionē, quomodò cõcepit filium?* Opus huiuſmodi conceptionis, *eſt muneris virginalis*: ſubdit. *Virginalis & Conceptionis*: floridè quidem: igitur ſi maternitas etiam poſt partum non excluſit virginem; ante conceptionem virgo fovebit maternitatem. Aſtruitur validè ante conceptionem conceptio, quoniam peperit quæ in partu & poſt partum virgo.

Iſai.7.14. 9 *Ecce virgo concipiet, & pariet*, ut erat virgo: nullum enim prodigium, quòd pareret, quæ amiſsà virginitate concepit. Non mirabile, quòd quæ non virgo concipiat, neque quæ concepit pariat. Pro ſigno novitatis ac miraculo, concipiet & pariet virgo. Nota hoccine in blaſphemum Eraſmum. Vates Evangelicus dum huiuſmodi munus ſignat in virgine, non dicit, quando concipiet, nec quò. Inventa eſt Maria in utero habens de Spiritu-Sancto, Matth.1.22 inſitque Matthæus: *Hoc totum factum eſt, ut adimpleretur quód dictum eſt à Domino per Prophetam: Ecce Virgo in utero habebit & pariet filium.* Uterque partum Virginis dicit; ſed Propheta locum conceptionis tacet. Quare non ſignat conceptionem in utero, ſicut demonſtratur à Matthæo? Ut fœtus divini maternitas illa & aliter dicatur, antequam in utero filius conciperetur. Per Mariæ partum illibatè virginalem, aliam Vates oſtendit in Virgine conceptionem. *Mater ante uteri fœtum, quæ virgo poſt partum.* Ante conceptionem alia eiuſdem fuit conceptio, præter perfectam in Virginis utero: igitur ſi Virgo glorioſè ex utero parturivit; mater priuſquàm in utero conciperet, iam concepit. Maternitas opponitur virginitati: virginitas conceptioni: unde ante conceptionem obtinet titulum matris, quæ in partu & etiam poſt partum honorem virginis; quia in corde filium concepit, priuſquam in mundum exiret. *Quomodó non ante conceptionem mater, quæ poſt partum virgo mater?* Fuit igitur mater ante tempus in nobilem fœtum, quæ etiam virgo fuit poſt partum.

Verſ.18. 10 *Chriſti autem generatio ſic erat*; præmittit loc. cit. Matthæus. Sic in generationis novam formam, atque genitricis excellentiam. *Sic* ut qui in generatione æterna habuit ſine genitrice patrem; in temporali, ſine patre haberet & genitricem: *Sic*, ut matrem ſingulari inſigniret privilegio, *Specialis in Virgine conceptio, quia filij ſingularis generatio.* cuius ſingularis generatio; ſignantis matrem electam, quam virginem acceperat in ſponſam. Hunc virgo in pectore fovit, priuſquàm in utero haberet; quem mox virgo parturivit: ni ſic ordo generationis; nec modus eſſet, neque generatio ſingularis, queis & conceptio & partus fulſerat: & Chriſti generatio ſic erat; ut haberet matrem ante conceptionem, quam poſt partum oſtendit omninò virginem. *Ecce plus quàm Salomon hic.* Luc.11.31. Si Chriſti generatio, ut reliquorum, non plus. *Priùs quàm naſceretur* (ait Hieronym.2. ſerm. in *Aſſumpt.*) Hieron. *matrem creavit, ex qua naſceretur.* Plus erat in genitrice, & plus erat in infante. In Chriſti nativitate, quòd mater exiſteret virgo: in genitrice, quod eſſet ante conceptum conceptio. Salomon in omni gloria ſua nec fuit antequàm eſſet, nec mater virgo tunc in lucem protulit. Chriſti autem generatio non ſic: Chriſtuſque iurè plus quàm Salomon eſt; quoniam quem virgo intemerata humanum humano generi ediderat, priuſquam in utero conciperet, iam conceperat.

11 Chriſtus Dei filius in utero matris *exivit vincens, ut vinceret.* Apoc.6.2. Victoria prima per ſecundam innotuit. Impoſsibile erat, ante conceptionem concipere; ſicut impoſsibile, virginem parere. In partu impoſsibile vicit, quia virgo peperit: ignota erat matris gratia, quæ Chriſti prima victoria: & exivit luci vincens, qui iam vicerat; quia quem in utero concepit, virgo pridem iam conceperat. *Quomodó non ante conceptionem mater* fuit, *quæ poſt partum virgo mater eſt*? *Unde illi cõceptio ante conceptionem.* Chriſti autem generatio ſic erat; ut virgo in templo conciperet, antequàm eſſet conceptio; cùm filius virginis, eſſet antequàm eſſet in utero. In templum Virgo trima recedit, & quem conceptura, concipit. Fixus illi ſenſus in illo.

Gratulor ò felix nimiúm; nimiumque beata. Souſ.
Virgo, puerperio Chriſti donanda.

Donatur etiam in munere Sponſæ. *Umbra futurorum, corpus autem Chriſti.* Coloſſ.2.17. Sanè in Sponſæ functione, ſi Chriſti corpus revelatur ante tempus: igitur adducitur Virgo in templum, tanquam umbra futurorum. *Corpus Chriſti* dicitur, & umbra ex corpore; ut præviæ conceptionis illic videretur gratia, quandoquidem ſine corpore non umbra. Dicamus ex Gregor. Nazianz. in fine Tragœd. *Chriſt. patient.*

———O puella gratia
Æquanda nullis! Mater & virgo, ſupra
Omnes decora virgines, & maxima Greg. Naz.
Quæ vincis omnes ordines, Cœleſtium
Regina, Domina, generis humani bonum,

DIDASCALIA IV.

Mira ſantificatio Ioannis, præſentià Virginis.

Aurora alata.

1 NEſcit tarda molimina Spiritus-Sancti gratia. Hinc Auroræ alæ fictæ ab Ethnicis, pro velocitate curſus Solis. Adi Chartar. in *Appollin.* fol. 67. Quod Gentilitas ſtudioſa finxit, Auroræ Mariæ gratiæ pernicitas aſtruit.

Auſon.

——— Gratia namque
Quùm fieri properat, gratia grata magis.

Sole enim concepto, Virgo-mater Aurora ſuper Cherubim aſcendit, & volavit. *Quod Virgo concepit* (inquit Chryſolog. *ſerm.* 146.) *eſt honor ſpiritus, non onus eſt carnis* & Souſa lib. 3. de *Virgin.* v.475.

Chryſol.

Souſ.

Venter ut intumuit, ſpes eſt non parva parenti,
Quæ placidum præſtabat onus, cui pondere vires
Augentur.

Luc. 1.39.

Maria in gratiam feſtina.

Sic ergo Maria *exurgens abijt in montana cum feſtinatione.* Se exhibuit Solis Auroram, cùm feſtinaret in gratiam. Idem *lib.* 5. ſuccinit à v.383.

——— Quam mox inviſcere Virgo
Feſtinat, molita viam non ſegnis, & altam
Montis apud celſi faſtigia tendit in urbem:
Seu potiùs præſtantem animum divinus agebat
Spiritus auxilio pueri, quem flammeus ales
Inſignem vero prædixerat ore futurum.

Souſ.

Iam in mundo erat lux vera, illuminans omnem hominem, in hunc mundum venientem: Mariaque feſtina ſurgit, ut Sol Præcurſorem iacentem præſentià irradiet; etenim conſtat ex Auroræ motu, eſſe iam Solem in mundo.

Cant.6.9.

2 *Quæ eſt iſta quæ progreditur quaſi Aurora conſurgens?* Sæpe quæſivimus de Virgine-Matre, uti obiecta admirationi.

Caniſ.

Quænam iſta mulier, quæ ſe huc ceu luce ſerenà
Aurora lucens intulit?

Scimus verè Auroram, radijs Solis mirè ornatam: verùm quare non confertur abſolutè pulchræ Auroræ; ſed duntaxàt Auroræ ſurgenti? Non ſurgit Auroræ lux, quin quò ſurgit, adveniat Sol. Sol venit, ſi Aurora ſurgit: Auroræque curſui comparatur Maria, pergens feſtina in montana; quoniam egreſsio Solis patet à ſummo cœlo, ex Auroræ matris motu: ſiquidem ni portaret hominibus orbis panchreſtum, Aurora haudquaquàm moveretur in curſum. Pridem Maria ſola ſine comite, ſola ſine teſte: modò læta pro voto, religioſa pro officio, feſtina præ gaudio, montium aſcendit cacumen; quippini? portabat Solem. Ex illo pendebat Baptiſtæ puerili ſalus, qui in uteri ac criminis tenebris tenebatur incluſus: Solque profectò in auxilium venit, ſi Aurora ſurgit; etenim puerulus citò gaviſus eſt libertate, Sole necdùm patente: præſentià Auroræ. Per illam infantis: mutè loquentis, nondùm nati libertas, & omnimoda felicitas. Siccine *lux Auroræ, oriente Sole.* Perpropriè quidem Aurora Virgine-matre, & Chriſto Sole iuſtitiæ, miraculorum compendio: meditanterque dicitur *oriente Sole*, & non orto; quia gratia facta præſentià Auroræ Mariæ, antequàm Sol videretur in orbe. Habet in nobis fabula ficta locum, ſed in prodigium.

Gratia prompta Chriſti, Virgine interveniente.

2.Reg.23.4.

3 Diximus *Tautol.*3.*n.* 43. Triptolemum (electum à Cerere, ut doceret orbem, unde & quomodò panis) iacere in domo paternà mortalis preſſum acerbitate languoris; quin quærere medicamina poſſet, ni in eius domum ad matrem Diva veniret. Ita articulus apud Ovid.4. *Faſtor.* à v.529.

Ioannes ſimilis Triptolemo.

Dux comiti narrat, quód ſit ſibi filius æger,
Nec capiat ſomnos, invigiletque malis.
Limen ut intravit, luctu videt omnia plena:
Iam ſpes in puero nulla ſalutis erat.
Matre ſalutatà (mater Menalina vocatur)
Iungere dignata eſt os puerile ſuo.
Pallor abit, ſubitaſque vident in corpore vires:
Tantus cœleſti venit ab ore vigor,
Tota domus læta eſt.

Ovid.

Virginis, iam matris, gratia in Ioannem progreditur ultra ficta. Iacebat, qui electus ad dandam ſcientiam ſalutis, in utero matris, affectus languore originis. Qui venerat, ut teſtimonium perhiberet de lumine, decumbit infelix inter tenebras peccati. Haud valet ſolicitare auxilium, languens intra vulvæ ergaſtulum. Quid ergo in libertatem fiet? *Solem de virgine conſule*: ait Ethnicus ibid. v. 581. Præſentius remedium eſt, ut erigatur à Sole, antequàm naſcatur Sol. Surgat in montana Aurora, ſole fœta: ſalutet pueri matrem, quæ uti virgo portat Solem. Erit in ſilentio clamor: cœleſti veniet ab ore vigor. Ubi præſens, & in Virgine, oriturus mundi lux; non deërit in eius indicem qui concipitur ut vox. Sonet vox Auroræ in aure vocis ſilentis, ut conſtet efficacia quanta vocis: equidem ſimulac catenatus audierit vocem, ſaltu præ gaudio demonſtrabit libertatem. Ad rem Venantius de Part. Virgin. à v.55.

Maria portat Solem in Ioannis ſalutem.

Venant.

Trans uterum matris, quaſi per ſpecularia cernens,
Materna & puero membra, feneſtra fuit.
Quando exultavit, ventrem de ventre ſalutans,
Dum pede non potuit, motibus exit iter.

Singulari enim infantis, ſaltu fantis, lætitià, criminis profectò patet excuſſa catena.

4 Pòſt ille articulum innuit. Salvatorem digito indicavit, & ſe non eſſe. Quod maius Ioanne, plus homine: vide Auguſtin. de *Sanct.*ſerm.23. Non ſum Sponſus, dicit Præcurſor; ſed Sponſi amicus. *Amicus autem Sponſi qui ſtat, & audit eum; gaudio gaudet propter vocem Sponſi. Hoc ergo gaudium meum impletum eſt.* In Iordane impletum, quod habuit in vulva genitricis principium: quandoquidem vel in matris carcere, eius præſentià erat amicus Sponſi. In templo Iovis (ait Pauſan. *cap.* 158.) *videbatur vinculis diſtrictus Prometheus, & eum intuens Hercules.* Haud ſecùs præſenti articulo, in illa tabula expreſſo: equidem Ieſus ad Ioannem venit, vidit, vicit; quippe illum catenatum *aſpexit, & diſſolvit.* Hinc Baptiſtæ gaudium, & ſingulare prodigium: igitur illo in ſtatu, mirum, quod lapſus ſtet. Vocem audit, & gratiam recipit: dono exultat, & qui mœrens in vinculis, gaudium demonſtrat; ut ex voce percepta cunctis clareret miraculum: ſiquidem inſigne illo in tractu prodigium; quod ille iacens, ad vocem ſtaret, & amicus ſtaret; ubi alius & alius ſine voce iaceret. *Gaudio gaudet.* Hæc geminatio, uti loco proprio videbimus, exprimit gaudij copiam & ſingularitatem, in inuſitatam pectoris exultationem. Verùm unde occaſio? Ex voce & ex vocis modo: equidem Sponſus dedit voci ſuæ in voce exultationis vocem virtutis. Intende. Ioannes dicit: *Propter vocem Sponſi.* Mater dicit, propter vocem Mariæ: *Ut facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus meis.* Ab utroque & per utrumque? *Organum Verbi Virgo ex ſe naſcituri*: ait Theodor. Ancyran. in *Chriſt. natal.* homil. 1. Uterque in Ioannem propenſus, ut ſurgeret vinculis conditionis diſtrictus: voxque Sponſi conceſſa Mariæ, ut gaudens ſurgeret ad utriuſque miram vocem; quia ad gratiam Verbum loquebatur per Virginem.

Ioan.3.29.

Baptiſta Sponſi amicus, antequàm natus.

Pauſan.

Habac.3.6.

Quantum prodigium!

Luc.1.44.

Theodor.

Quomodò à Virgine, ſi à Chriſto factum miraculum?

——— Vix illa ſalutat,
Vix iërant ea verba ſenis prægnantis ad aures;
En puer exultans utero lætatur anili,
Signaque certa dedit, tanto genitricis in alvo
Clauſus, adeſſe Deum.

Souſ.

Modulatur Melius Souſa, d. à v. 462. & Ambroſ. lib.1.in *Luc.* infit: *Citò adventus Mariæ, & præſentiæ divinæ beneficia declarantur*: etenim expectans Solem, ut vinceret crimen; per Virginem-matrem Auroram, vidit iacens in tenebris lucem magnam.

Ambroſ.

5 Quicquid ut celebre Antiquis, raptum utique à noſtris ſacramentis. In Herculem ab ira Iunonis duo iaculati ſerpentes, cum adhuc eſſet in cunis. Tunc domus repleta eſt inuſitato fulgore, quia ut excuteret ſerpentes ab infante, deſcendit de cœlo Iupiter. Sic apud Theöcrit. *Edyl.*24. v.37. exclamat mater:

Victoria Præcurſoris pro victoria Herculis.

Nocte intempeſtà parietes omnes hi luce
Conſpicui, cùm nondùm ſit clara Aurora,
Aliquid mihi novi eſt in domo.
Viderunt Herculem parvulum, conſtrictim
Manibus dracones prementem;
Et comprehenſos porrigebat, altè exiliens
Gaudens pueriliter. Ita puer gaviſus eſt, &
Saltavit, & plauſum dedit, quia vicit.

Theocrit.

Serpit in cunctos originale crimen, quod uti draco puerulum comprehendit Ioannem. Deſcendit, ut illum à ſerpente liberaret (cuius etiam præſentià domus fulſit) Sol de cœlo in Aurora matre-virgine, necdum Aurorà clarà, ſed Aurorà; quæ tunc Solem habebat in utero, pro ſingulari certaminis ſpectaculo; Ioanneſque pueriliter ſaltu gaudet, vel in cunis maternis puerulus exilit; ad Solis quippe per Auroram, novam lucem, diſcerpſit manu virulentum ſerpentem. Plauſum dedit, quia vicit. *Ioannes* (ait Chryſolog. *ſerm.*92.) *in generali habitaculo ſatis ſe miratus eſt eſſe peregrinum. Stupet ordo, deficit conſuetudo, miratur ipſa natura, & ex apparatu manſionis hoſpitis meritum, dignitaſque inno-*

Quan toin certamine miracula?

Chryſol.

Tom.V. Tttt 2 te-

Mich. 2. 5. *teſcit.* Unde tot miracula? *Ne loquamini loquentes*: dicitur à Michæa. Difficile videtur, at in Ioannis ſanctificatione aſtruitur; ut hoſpitis meritum & dignitas dignoſcatur. Loquuntur, ſed non loquentes, dum infantes fantur viciſsim per matres. *Quodnam maximum?* Iſtæ gratiam loquuntur: illi intùs ſenſu matrum operantur; ſtupentium in ſenſum, dum matres prophetant ſpiritu parvulorum: equidem cunctis mirabile, quod Vox & Verbum loquerentur ſine verbo ac ſine voce.

6 Alia etiam interfuit novitas, unde effulſit etiam ſibi Præcurſoris peregrinitas. Alij nati ſunt, quaſi non nati, quippe fruſtrati ſanctificationis munere. Ioannes natus antequàm natus, quia vidit lucem ante nativitatem.

Manil. *Ulteriùs vadentibus ortus ad ortus*:

Dicit Manil. uti vidimus, *Didaſc.*1.*num.*2. Senſus clarebit profectò diſtinctus, quem Iſai. 11. 1. exponet ſacer Textus. *Egredietur virga de radice Ieſsè* (vaticinatur Iſaìas) *& flos de radice eius aſcendet.* Quicquid ex radice humani generis ſurgit, nequaquàm ſurgit ſed cadit: poſt lapſumque proponitur ut inſigne, de radice in ipſa radice aſcendere. *Ioannes natus priuſquàm ortus.* Radix ad eſſe eſt uterus genitricis, virgam-fœtum in partu proferentis; in qua dato tempore, flos rutilat gratiæ, quæ nuſquàm & nunquàm invenitur in radice: in radiceque floris pulchritudo collocatur, quæ in virga florente oſtenditur; ut ampliùs venuſtas clareat, quam ſitus mutatio ſignat: igitur nobiliorem adipiſcetur originem, ſi habuerit ortum ante nativitatem. Neſcio, an hoc intuitu dixerit N. Aſſertor: Matth. 11. 11. *Inter natos mulierum non ſurrexit maior.* Maior eſt, ubi non plus: & non ſolùm cunctis maior, quia ſurrexit; ſed quia lapſus ſurrexit in radice: ſiquidem in ſingulare miraculum, obtinuit felix vadentem ortum ad ortum.

7 In radice erat Ioannes, dum radios ſuſcepit Solis, lucem videns antequàm videret, illuminatus priuſquàm in orbem exiret, orbis miraculum: conſultòque dicitur eius ortus in ortum; quoniam ortum *Priùs natus gratiæ, quàm naturæ.* primùm gratiæ, priuſquàm haberet naturæ. De radice flos egreditur, non de virga, ut magis floreret gratia. Virga in radice habet curvitatem, quia non habet gratiæ florem. Poſt ortum confertur flos, quo virga perfecta atque recta fit: & in radice rutilat ortus floris, ad ortum virgæ florentis, quoniam in ortu oſtendit Ioannes virgæ curvæ rectitudinem, eò quòd priuſquam naſceretur habuit floris venuſtatem. Eminet ex apparatu hoſpitis ſpecioſitas, pretioſaque dignitas, mirante naturà, ex peregrina gratia; igitur ſtupet ordo, & deficit conſuetudo: daturque propoſito ſingulari ortus inſignis in ortum; ut Ioannes in utero ſe miretur peregrinum: quandoquidem in radice rutilabat floridè gratia, antequàm corpus plenè formaretur à natura. Souſa, quò dudùm, à v. 67.

Quem favor eterni luſtravit ad ima parentis
Viſcera: namque priùs cœleſtia dona videbit, Souſ.
Clauſus adhuc utero, matris quàm prodeat alvo.

8 Aliter ab Ambroſio exponitur ortus ad ortum, ut Mariæ, & præſentiæ divinæ declaretur beneficium. *Virgo* (inquit Ambroſ. loc. cit.) *quæ propter officium venerat, inhærebat officio::.tandiù Maria manſit, quandiù Eliſabeth pariendi tempus impleret.* Illa *Stella* dicitur: genethliacum felix Prodromo Chriſti nuntiatur. *Meum eſt* Prov. 8. 14. *conſilium & æquitas*: dicit Virgo. Hebr. apud Vega, in *Theolog. Marian.* 1. p. n. 97. *Meum eſt conſilium & fortuna.* *Cur Maria dicitur in ortu Ioannis ſtella?* Ortui ſanè rutilabat fauſta, mirabilis ſtella, & ante ortum; officio inhærens, quæ venerat ad ortum propter officium, & ut fortunam conferret, cuius conſilium in domum Ioannis adduxit. Fortuna eſt Virginis præſentia, qua latet officij cauſa, expreſſa in ortu feliciore ante felicem ortum, ut voto potiretur Mariæ conſilium: equidem cùm Ioannes futurus filius Mariæ Virginis, & filius etiam Eliſabethæ matris; ortus & ortus demonſtratur ſignatè, ut clareret quando natus à matre, & quando natus à Virgine.

9 Haud extra Evangelium eſt acumen & propoſitum. Filium Zacharias avidè optabat, & illi Gabriel exponit plus quàm conceperat.

——— *Clauſum quem Spiritus ipſis*
Viſceribus matris complebit numine claro. Iuvenc.

Accinit Iuvencus, 1. *Hiſtor. Evangel.* v. 49. Emphaticè idem prænunciatur ab Angelo, pro complendo miniſterio: Luc. 1. 15. *Spiritu-Sancto replebitur adhuc ex utero matris ſuæ.* Superflua videntur *Suæ* & *Adhuc*: plenè, planèque intelligitur nuncium promiſsionis, in ly, *Spiritu-Sancto replebitur ex utero matris. Homo* (ait Alapid. hic) *cenſetur natus, quando in utero conceptus*: patet Matth. 1. 20. ubi: *Natus pro Conceptus.* *Quod in ea natum eſt, de Spiritu-Sancto eſt: pariet autem filium*: diciturque de Ioanne *Adhuc*, dum illuſtrat conceptus matris uterum;

rum; quippe habiturus ortum ſingularem ante ortum. Modò in noſtrum inſtitutum. Gaudebit utique Spiritus Sancti illuſtratione adhuc ex utero matris ſuæ. Quorsùm *Suæ*, ſi dixerat *Matris*? Quia puer aliam matrem habiturus in ſignum felicis ſortis adhuc ex utero & in utero matris. Aliam quæ, eius non erat mater, & mater erat, quem gratià peperit ante partum, præveniente ortu naturalem ortum. *Quomodò Maria mater Baptiſtæ.* Ni alia eſſet mater, ſufficeret *Ex utero matris*, ut veritas clareſceret genitricis: diciturque non *à matre, ſed ex utero matris ſuæ*; ut in utero matris Spiritus ſanctificationem ſignaret per aliam matrem: quandoquidem in utero genitricis Præcurſor accepit gratiam, per genitricem Mariam. Eſt duplex nativitas, ſicut geminata maternitas. Alia in utero, alia ex utero: hæc naturæ, & illa gratiæ: gratiæ miraculum prævenit naturæ ortum; diciturque meditanter. *Ex utero matris ſuæ*, ut prior pateret origo felicis gratiæ: igitur dum Ioannes obtinuit ex genitricis utero nativitatem; in utero priùs iam natus fuerat per Virginem.

Quem matris dum ventre latet, nondumque creatus Sedul.
Senſerat, obſtruſo iam tunc ſermone prophetes.

Succinit Sedul. lib. 2. *Carmin.* à v. 147. Quæ mater, ſtella in nativitate Baptiſtæ, igitur vel mutus decoratur voce. Hoc fuit in viſitatione officium Virginis (alibi plura dicemus de præſentia Salvatoris) hoc profectò matris munus, cùm Aurora lucida

Claudian. *Sidereum geſtaret onus.*

DIDASCALIA V.

Mariæ nomen nomen vitale.

1 PLura inepta video effutiri, audacter ſine rubore, ab his quibus ſub titulo devotionis, nil placet, præter inſulſas & ineptas fatuitates. Operari, dicunt, mira ſupra id quod exigit proferens nomen, quia ex opere operato ingenitam nomini confert efficaciter virtutem. Ita Poza in *Elucidar.* lib. 2. tract. 17. cap. 5. Morales in *Matth.* lib. 3. tract. 5. n. 33. Mendoz. in *Viridar.* lib. 2. Problem. 2. additque Vega, *Theölog. Marian.* p. 2. n. 1386. *Vel unica litera nominis Mariani telum eſt adverſus dæmonem.* Unde Richard. Richard. à S. Laurent. de *Laud. Virgin.* lib. 1. *Ipſe* (infit) *ſyllabarum ſonus gratias aſpirat, fauſta pollicetus, ac fortunatiſsimos eventus operatur.* *Nihil Mariæ nomen, ſine relatione ad Virginem.* Furfur profectò, meræque nugæ. *Mariæ nomen ſingularem energiam, divinamque virtutem continet* (ait Caniſius lib. 1. de *Deipar.* cap. 1.) Caniſ. *non quòd tanta vis ſive ex nuda trium ſyllabarum compoſitione, ſive ex nominis prolatione pendeat.* Ad vulgi plauſum, in faciliorem ſalutis exitum, inſomnia dirigunt; quaſi ſalute cum Dei voluntate ſpretà, ſalvaretur qui dixerit *Domine, Domine*: aut *Domina, Domina.* Hæccine & alia cogitant, quaſi inter bardos nil ſapiant, ni apud Theölogos deſipiant. *Valdè honoranda eſt Mater Domini* (inquit Bernard. *Epiſt.* 174.) Bernard. *ſed honor Reginæ iudicium diligit. Virgo regia falſo non gaudet honore, veris cumulata bonorum titulis, infulis dignitatum.* Eſtò Deus interdùm ad teſtandum honorem debitum Matri, mirum aliquid faciat & perficiat, Virginis prolato nomine (etiam aliquando ſine fide) non tamen, ſi interdùm, inquam, faciat, ſemper & ubique & idem præſtat: quod quidem neceſſarium omninò, ut virtus eſſet nominis ex opere operato. *Nihil eius nomen efficit ex opere operato.* Quod tribuendum eſt Virginis excellentiæ ſine delectu adſcribunt nominis prolationi: qua utique ſola, abſque ulla ſyllabarum efficacia,

Stat magni nominis umbra. Lucan.

2 Exprimit Bernardus, unde nominis virtus: ſcilicèt, ex Virgine & non ex Virginis nomine. Tam in *Panegyr.* n. 6. quàm ſerm. 2. de *Virgin. Deipar.* n. 7. in rem infit: *O multùm amabilis Maria! Tu nec nominari quidem potes, quin accendas: nec cogitari, quin recreës affectus diligentium te: tu nunquàm ſine dulcedine, divinitùs tibi inſità, piæ memoriæ portas ingredieris.* Bernard. *Totis ergo medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur. Hanc Mariam.* *Nomen Mariæ colendū per Virginem, non per nomen.* Quam propriè! Hanc propter hanc: & propter hanc nomen, ſed non propter nomen hanc. Perfectio Virginis trahat vel rapiat cordium affectum, haudquaquàm ex voce ſignum. Aliquo nomine ſignanda, quæ cunctis eminet chariſmatum excellentià. Nomen non habet ullam virtutem, aut dignitatem: virtus & dignitas indicant magnitudinem, cuius eſt nomen. Per nomen enim devenimus, in id quod plaudimus & iure diligimus. Sic & non aliter intelligenda DD. atque PP. teſtimonia. Compilabo, & volupè. Deus ſignavit in Maria per indicem nominis, quid per omnia & in omnibus providit miſeris.

Dul-

Dulciter cor ingreditur, mœſtum ſolatur, fidem excitat, ſpem roborat, charitatem inflammat, diffidentiam abigit, puſillos erigit, ſpiraculum eſt hominis, lucerna vitalitatis, armatura invincibilis, gladius & flagellum dæmonis, diaboli lethale vulnus, atque alexipharmacum in virus, theriaca in malum, ſcutum in venabula hoſtium, valum inexpugnabile, pretioſum cœli monile, vexillum clementiæ, theſaurus miſericordiæ, munimen vitæ, triumphalis vox, nova lux, linguæ decus, adiutorium caſus, exaltans animam, illuminans oculos, dans ſanitatem, & vitam & benedictionem; utpotè in peccata univerſalis præſens medicina, & orbis cœleſtis continens omnia. Nomen, quod ſuper omnia SS. nomina, reficit laſſos, ſanat languidos, illuminat cæcos, penetrat duros, recreat feſſos, ungit agoniſtas, tollit ærumnas, levat moleſtias: per hoc enim nomen purgatur cor, mens refulget, animus inflammatur, liqueſcit pectus, dulceſcit guſtus, decoratur aſpectus, franguntur vincula, ſolvuntur debita, vincuntur vitia, ſolidantur confracta, recuperantur perdita, renovantur antiqua, roborantur infirma, incepta promoventur, infecta perficiuntur, & perfecta conſervantur. Hæc & alia Virginis delicant celſitudinem, ſignificàtæ per nomen. Hinc dictum de illa, *& nomen Virginis Mariæ*: à Venantioque de eius *partu*, v. 229. & 346.

Elogia nominis Mariæ.

Et effectus cordialis invocationis.

Luc. 1.

Nomen honoratum benedicta Maria per
ævum:
Nam tibi quiſque cupit, voce, favore
ſacræ.

Venant.

3 Petrus Damiani, *Serm.* 11. infit: *De theſauro divinitatis Mariæ nomen evolvitur.* Cauſam aſtruxi, *Tautolog.* 3. num. 131. haud ex deliris Rabbinis, totum volventibus Sephiroth. Bernard. Serm. de *Aquæduct.* aſtipulatur acumini, dicens: *Fœcundæ Virginis amplectitur cœlum præſentiam: terra memoriam veneratur. Sic nimirum totius boni illic exbibitio, hìc tenuis quædam libatio primitiarum. Ibi res, hic nomen: cœlum præſentià gaudet virginali: at luti noſtri glorià remanebit nomen eius, hoc eſt, vocabulum.* Denique Chryſolog. ſerm. 146. de ſorore Moyſsis loquens, infit, *Maria: nomen hoc prophetiæ germanum eſt: hoc renaſcentibus ſalutare, hoc virginitatis inſigne, hoc pudicitiæ decus, hoc indicium caſtitatis, hoc Dei ſacrificium, hoc hoſpitalitatis virtus, hoc collegium Sanctitatis: meritò ergo matris Chriſti nomen eſt hoc maternum.* Nomen in Scriptura, ut dixi hìc, *Tautolog.* 2. n. 37. more Hebraico ſumitur pro cuius eſt nomen. *Sit nomen Domini benedictum:* Pſalm. 112. 2. Ideſt, *Benedictus Dominus:* Pſalm. 65. 20-67. 20-71. 18. & Luc. 1. 68. Vel accipitur pro dignitate, honore, & maieſtate. *Sanctificavi domum hanc, ut ponerem nomen meum ibi:* 3. Reg. 9. 3. nempè, maieſtatem & gloriam meam. *Templum quod ſanctificavi nomini meo*: ibid. v. 7. ſcilicèt, honori meo. *Donavit illi nomen, quòd eſt ſuper omne nomen:* Philip. 2. 9. nimirùm, poteſtatem, honorem, & maieſtatem excellentiorem; quia gloria & honore coronavit eum, & conſtituit ſuper opera manuum ſuarum, ſedentem ad dexteram maieſtatis in excelſis: qui quidem tantò melior (ſublimior) Angelis effectus, quantò differentius præ illis nomen (maieſtatem) hæreditavit. Hic eſt Ieſus, cuius excellentia explicatur per nomen; haud quia ſyllabæ nominis habeant aliquam virtutem, cùm memoriam tantùm excitent cuius eſt nomen: dicemus fusè *Tom.* 6. *T.* 1. *à n.* 23. Haud aliter in *Maria*, nomine Virginis, pleno dulcedinis, ſine ſyllabarum ulla efficacia: dulce quidem nomen quia dulcis Virgo Maria. Hoc ergo inſigni eius innuitur dignitas & honoris maieſtas. Unde ipſa apud Birgittam, lib. 1. *Revelac.* cap. 9. dicit: *Hoc nomen cùm Angeli audiunt, gaudent in conſcientia ſua, & regratiantur Deo, qui per me & mecum talem gratiam fecit, & quòd vident ipſi humanitatem filij mei in Deitate glorificatam.* Claret, Mariæ nomen, Mariæ indicare dignitatem. Nil mirum, quòd nomen eius ſit philtrum cordis & mentis; ſi nihil eſt admirabile magis.

Damian.

Bernard.

In nomine Virginis habemus memoriam.

Chryſol.

Nomen pro cuius eſt nomen.

Pro gloria, excellentia, honore atque maieſtate.

Birgitt.

4 Quorsùm ergo, dare vocibus quod debetur virtutibus? Quorsùm laborare in vanum, de vanitate in idipſum, ut decipiant ipſi tundendo cerebrum; & illudant ineptiæ & ineptiæ, devotionis addictiſsimæ colore? Quorsùm fictio inſtitutionis divinæ, ut mira fiant nominis prolatione? Unde conſtat? Quid quòd ad invocationem Mariæ cœlum rideat, terra lætetur, Angeli gaudeant, & dæmones contremiſcant? Plures vocantur *Maria.* At quid? Fœminam, cui nomen Maria, deteſtabilem leges apud Hegeſipp. lib. 5. *Excidij.* cap. 40. & Ioſephus, de *Bell.* lib. 7. cap. 8. cuius immanitatem ſignavimus hìc, *Tautolog.* 9. n. 45. Ergo nomen *Maria* ſolùmmodò virtutis eſt, quia connotat Virginem, non quia nomen. Vulgariter dicitur *Virgo, Domina, Domina noſtra, Regina An-*

Nomen Mariæ cœli terræque gaudium.

gelorum, Mater Dei, & in Sacra pagina, *Mater Ieſu*; quod quidem de alijs nequit dici, Mariæque cognitio elucet antonomaſticè. Si expreſsà dignitate (quæ iam nomen) nihil invenitur virtutis, quænam virtus inerit in prolatione nudi, puri nominis? Quid ergo novi his novitatibus dicunt Auctores? Dicunt alia quàm nos dicimus? Errant. Idem dicunt? Ergo nobiſcum dicant, ne ſua inſomnia exponant vulgo ut Eccleſiæ ſacramenta. Per nomen igitur quod inſigne virtutis, noſcitur quàm digna honoris. Cognoſcitur, quàm iurè beatam dicent omnes generationes, uti cæteri, nomine; verùm potiùs, uti nulla fœminarum, dignitate; cuius dignitas eſt nomen. *Notandum* (ait Richard. à S. Laurent. quò ſupr.) *quòd Angelus ſalutans Virginem, tacuit proprium nomen eius, ſcilicèt, Mariæ; ut hoc ipſo oſtenderet, ſe ei novum imponere nomen: ideſt, Gratià plena.* Nomen ſanè novum, quod os Domini nominavit: igitur Deus indidit, Angelus edidit; homoque vocavit. Sat dicta in ſpeciale delirium Chriſtophori Vega, qui 2. p. *Theolog. Marian.* Paleſtr. 33. certam. 10. n. 1850. aſſerit, *Nomen Mariæ eodem cultu ac veneratione ſuſcipiendum, ac ipſa Maria.* Apage prorsùs. Nomen facit Virginis imaginem; quaſi qui vocatur Petrus, ſi vocaretur Ioannes, eſſet alius: eſſetque profectò, ſi nomen perſonæ imago. Mariæ voci debemus reverentiam, quanvis vocemus ancillam? Cuius tunc illud nomen erit imago? Sinamus quieſcere, donec nectat, quod aſtruit, n. 1384. ſcilicèt, *Sanctiſsimum Mariæ nomen nihil operatur ex natura ſua, neque ex inſtitutione Eccleſiæ: nihil enim tale reperitur, quod ad id aſſerendum nos cogat.* Idem profectò dico.

Varia nomina antonomaſtica Virginis.

Ricard.

Unde illi nomen novum?

Vega.

5 A Virgine enim, *Maria* nomine, tota namque ſalus & felicitas naturæ humanæ: qua de cauſa eius nomen de theſauro divinitatis evolvitur, ubi uti ſæculorum negotium cunctis præficitur; de quo fusè egimus, *Tautolog.* 3. à n. 131. Ita pro ſolamine, gratiæque pignore datum priſcis PP. & etiam Gentibus: erat enim Virgo prælineata formulis, prænuntiata literis, præcupita Angelis, perſonata vatibus, antedicta Gentibus, prædicata miſeris, expetita ſæculis. Anno 1374. in Valle Ioſaphat, invento tumulo, obiectum miræ magnitudinis cadaver; ad cuius caput tabella, in cuius plano (uti aſtruunt Adrian. Lyræus, *lib.* 1. *ſono,* 35. & Ioann. Gorbrand. lib. 31. *Chronolog.* cap. 26.) literis Hebræis erat ſcriptum: *Ego Seth tertiogenitus Adæ, credo in Ieſum-Chriſtum filium Dei, & in Mariam matrem eius, de lumbis meis venturos.* Alia priſca dicemus, *Tom.* 6. *T.* 1. à n. 55. Ab Argonautis (extructo in honorem Rheæ, matris Deorum, Cyzici magnifico templo) de dedicatione interrogantibus, reſpondit Apollo (ut refert Cedrenus in *Hiſtor.*) Mariæ Virgini dicandum; ut contigit imperante Zenone.

Nomen Virginis felicitas hominis.

Pro pignore libertatis creditum.

Lyræus.

Etiam Gentibus promiſſum.

——— *Ante ſæcula Verbum*
Neſcia virgo viri quodam partu tenera
edet:
Huius, quam Mariæ nomen manet, alma
Agnoſcet templum proprium tibi ritè dica-
tum.

Apoll. Delph.

Athenis factum, inquit Metaphraſtres, apud Caniſium 1. de *Deipar.* cap. 1. Nil mirum, quod nomen daretur in gaudium etiam Gentium, ſi totum Virgo deſiderium ſæculorum.

6 Eodem die quo Virgo nata; Mariæ nomine inſignita. *Anna poſtquàm puella prodijt, ſtatim eam Mariam nominavit:* ait Nicephor. Calixt. lib. 1. *Hiſtor. Eccleſiaſtic.* cap. 7. & Antonin. p. 4. cap. 13. *Sic die qua nata eſt, impoſitum eſt ei nomen, Maria.* Iurè Chryſologus, quo *n.* 3. infit: *Maria mater vocatur; & quando non Maria mater?* Hinc nomen celebratur, ut oritur: equidem vel fugienti noſtrum aſpectum, ſemper eſt nomen atque matris auxilium. Eſt ergo *ſicut lux Auroræ, oriente Sole?* Minimè. Quid? Lux Auroræ, Sole oriente. Auroræ, uti ſæpe vidimus, nomen matris, utpotè inſigne, convenit. Sole oriente, Aurora fugit. Non videtur, dum Sol oritur: Virginiſque matris lux non ſicut lux Auroræ, Sole oriente; quippequàm perſiſtit adhuc matris influxus, etiam dum nobis evaneſcit aſpectus. Mater vocatur Maria: mater vocatur Aurora. Matri Chriſti nomen eſt hoc maternum, propter innatum nomini patrocinium. Quis enim unquam cogitat matrem, quin etiam auſpicatricem? minimèque Aurora-Virgo, matris ſplendore, eſt ſicut lux Auroræ, Sole oriente; igitur ſi oriente Sole, Aurora non mater; Virgo Aurora mater ſemper. Quando non mater Virgo? An ſicut Auròra in Solis ortu, quia lux eius non videtur? Fugit oculos, ſed in cœlo collocatur. Hoccine ſignum magnum apparet in cœlo, dum invocatur in auxilia Virgo. Ibi eius delectabilis præſentia: eius in terra memoria. Ibi res, hìc nomen: & nomen in hominum ſublevamen; ut eluceat quantum Virginis nomen: igitur ſi memoria contradicit præſentiæ; prorsùm in nobis mi-

Nicephor.
Antonin.
Chryſol.

Virgo, quo die nata nomine inſignita.

2. Reg. 23. 4

Virginis gratiæ eſt præſentia, ubi nominis memoria.

mirabile, quòd habeamus gratiæ auxiliantis præſentiam, ubi duntaxat Virginis nomine celebramus memoriam.

7 Navigantibus in mari Gottico, turbulento, æſtuoſo, proceloſiſsimo; datur effugium promptum, aptius refugium, verſus montem, ad cuius radicem continua fluctuum tranquillitas, quantunvis alibi urgeat furioſa tempeſtas. Unde qui in navibus, beneficij memores, iſthunc montem appellant nomine Virginis. Adi Olaum Magnum, *lib.2.cap.23.* Souſa *lib.4.v.429.* alludit ſuccinens:

Mons Virgo.

Souſ.

——Moles invicta mari, non obruta vaſtis
Vorticibus, magno ſpumant vada fervida mota,
Et ſparſim latices cani iaculantur in aſtra,
Donec cæruleo componant æquora ponto:
Talis erat virgo.

Gaffarel.

Addere poſſum, quod referunt Theŏdoretus in *Orb. coſmopraph.* & Gaffarell. *Curioſ. inaudit.* cap. 5. num. 3. nimirùm; *Inſulà archipelagi, in rupe abſciſſa, cernitur navigantibus imago Virginis Mariæ, filium ulnis geſtantis.* Quid præſentiùs in lætitiam navigantium, quàm imago Virginis portantis filium? Quid naufragantibus in levamen, niſi Virginis nomen? Aptè ſanctiſsimo nomine decorantur cacumina, ubi tranquillitas in furenti procella. Iurè ad montem gratiarum lumen levatur oculorum, unde venit & promptiſsimum auxilium. Ad rem Souſa, lib. 5. de *Incarnat.* v.163.

Imago Virginis matris naturaliter ex caute rupis.

Souſ.

Nomine dixerunt Mariam, cæleſtibus oris
Iam pridem famà celebrem, Superiſque verendam.

Cur nomen Virginis, Principiſſa facierum?

8 Hinc apud Hebræos nomen Matris Meſsiæ præcogitabatur *Mitatron*, Principiſſam facierum, ſcilicèt: quam arbitrabantur unicam unam, inter creaturas omnes longè perfectiſsimam; quæ ſemper ante Dei aſpectum debebat ſtare, ut ad illius præſentiam introduceret, quos vellet. Conſule Chartagen. lib.2. Homil. 6. in *Nativ.* Virgin. & Caniſ. quò ſupr. Sanè ut canit Venant. d. v.165.

Venant.

Ex alto nomen honoris.

Igitur cùm ex gratijs nomen habeat, omnibuſque, præut opus, & quantum opus, diſtribuat; dicitur iurè, uti inter omnes perfectiſsima, & ut una unicè Domino accepta, Principiſſa facierum, propter generoſitatem diſtributivam gratiarum. Celebre præſentià Mariæ theatrum Calvarij, & etiam neceſsitatum, multitudine pendentium, ac dependentium. Erat ibi filius, erat Ioannes, erat latro; & ſociæ Virginis fœminæ. Quid inter tantos Maria? Stabat mater iuxta lignum, ut Principiſſa facierum. *Nulla tam gravis anguſtia, quæ in Maria levamen non reciperet*: infit Novarin. in *Virgin. umbr.* Excurſ. 143.n.1356. Erat in filio facies morientis, erat in Ioanne mœroris, in latrone facies damnati, in fœminis denique, transfixarum dolore. Hæ in calvario facies? Præſens etiam ſolicitudo Virginis, uti Principiſſæ facierum, in ſolatium & auxilium: etenim aſticit filio morienti, latronis pœnitudini, fœminarum ſolamini, atque Ioannis adoptioni. Hoc contulit nomen matris, vel iuxta ſtipitem crucis: igitur cùm ipſius nomen ſit afflictionum levamen; ſtabat egregiè reſpondens nomini, maiore in neceſsitate. Solatio egebant filius & mulieres: beneficio latro & Ioannes. Facies illorum proclamabant vota: Virgoque ſtabat facierum nomine Principiſſa, in collationem gratiarum, & expulſionem malorum. *Mater eius*: dicit Evangeliſta. Conſtabat, eſſe eius matrem, ſtando iuxta eius crucem. Nomen Matris eſt nomen Virginis. Iuxta Chryſologi eloquium, *Matris Chriſti nomen eſt hoc maternum*: extenditurque in alia Virginis ſolicitudo, reſpondens nomini ſplendido; ut luceret, quia Principiſſa facierum, quòd etiam mater aliorum. *Sanctiſsimum nomen tuum, Virgo Beatiſsima, in omni tempore, loco, & modo* (ait S. German. ſerm. de Zona Virgin.) *vitæ, lætitiæ & auxilij non ſolùm eſt ſignum; ſed ea etiam & procurat & conciliat.* Retorqueatur Profanus, *lib.2. Eleg.27. v.15.*

Ioan.19.

Novar.

Cunctorum neceſsitatibus ſimul occurrit.

Ubi ſupr.

Effectus nominis.

German.

Propert.

Si modò clamantis revocaverit aura puellæ;
Conceſſum nullà lege, redibit iter.

9 Perpendamus in Lazari reſurrectione, quid virtutis lateat in nomine Virginis. Revocandus erat in vitalem halitum; qua de cauſa aſſertor N. procedit ubi ſepulchrum. Occurrit Martha ſoror, ut ſcivit adventum Chriſti, Maria autem & neſciens ſedebat domi: quam citiſsimè Martha quæſivit, illique ait: *Magiſter adeſt, & vocat te.* PP. aſſerunt, Martham iuſſam vocare ſororem abſentem, cùm fratris Chriſtus promitteret reſurrectionem. Cur ergo Maria vocanda, ut fratri miraculosè redderetur vita? Floridè Chryſologus in propoſitum. *Sine Maria nec fugari mors poterat* (inquit *ſerm. 64.*) *nec vita poterat reparari. Veniat Maria, veniat materni nominis baiula, ut videat homo ſecretum, quatenùs prodeant ab inferis mortui: mortui exeant de ſepulchris.* Proculdubio vita mortui erat in Chriſti poteſtate; ſed iubet vocari Mariam, materni nominis baiulam, ut exprimat matris Virginis gloriam; cuius in Magdalena nomen ſonoram habebat ſimilitudinem: equidem cum invocatio Virginis-matris excitet in vitam vel iacentes in ſepulchris; ita Virginis nomen adverſus mortem vitale; ut etiam ſpecies nominis effulguret ſignum vitæ. Vita hominis fractis præſcriptis legum, in hoc mundo profectò infernale barathrum; quo iacet vivendo moriens, qui morte vivens (ſicut vulnerati dormientes in ſepulchris, quorum ſpiritus vitæ non eſt memor amplius) equidem arbitratur impoſsibile, illinc poſſe revocari: vocaturque Maria, materni nominis baiula; ut homo ſecretum videat, quo feliciter exeat: igitur ad nomen ſanctiſsimum invocatum, prodibit homo vel ab inferno vitiorum. *Si criminum immanitate turbatus, conſcientiæ fœditate confuſus, iudicij horrore perterritus, barathro incipias abſorberi triſtitiæ, deſperationis abyſſo; cogita Mariam: & ſic in temetipſo experieris, quàm meritò dictum ſit: & nomen Virginis Maria. In periculis, in anguſtijs, Mariam cogita, Mariam invoca.* Hæc Bernardus, ſerm. 2. ſuper *Miſſus eſt*, n. ult. Ethnicuſque quo dudùm. v.13.

Ioan.11.28

Chryſol.

Nomen Virginis forma vitalitatis.

Bernard.

Exitatio à ſepulchro & ab inferno.

Propert.

Iam licèt & ſtygia ſedeat ſub arundine remex,
Cernat & infernæ triſtia vela ratis.

Lazarus prodivit luci, qui pedem in exitum miſer nequibat movere. Propter Myſterium, alterius Mariæ ſufficitur illuſtre vocabulum; ut etiam ex ſono & baiulatione nominis cum potentia luceret dignitas Virginis: equidem honor expulit citiſsimè mortem, vel ad nominis ſpeciem. Quid mirum, ſi color nominis etiam nota præclara glorioſæ vitæ, immortalis?

10 Primùm, ab illa quæſitus, ſed non agnitus, Salvator N. iam glorioſus, cum Magdalena locutus. Peramplius texit converſationem, illà plorante; & ad unicum verbum, illa converſa dixit: *Rabboni.* Dominum ergo actutùm cognoſcens vidit: cæterùm, unde cognovit? *Non vultu, ſed voce ſe notum facit* (ſubdit Chryſoſtom. hìc, *Homil.* 85.) *cùm enim dixit Maria, tunc cognovit.* Ubi vel ſpecies nominis matris Dei, citò invenitur Ieſus: equidem efficax Mariæ vocabulum ad converſionem in filium. Læta quæ lachrymoſa convertitur, ſimulac nomen auditur. Congenitum ſanè gaudium ad nomen Ieſu maternum: equidem ad nomen Mariæ, ſimul evaneſcunt lachrymæ. Semper enim Ieſus Magdalenam mulierem vocavit: patet hìc v. 15. & *Luc.* 7.44. cur ergo modò appellavit Mariam? Habebat tunc Chriſtus immortalem gloriam: non tantùm mortem vicerat, ſed è ſepulchro gloriosè vivebat. Magdalena videre cupit, quod cupit; Chriſtuſque ultrò cupienti concedit: & tunc ad illam matris nomen exprimitur; ut vita Chriſti & immortalis credatur: etenim cùm nomen vitale ſit, & vitæ glorioſæ vox; haud aliud vitalius ſignum Chriſtus eligit in reſurrectionis ſpecimen, quàm Matris-virginis glorioſiſsimum nomen. *Ubi Maria audivit, Maria; præſenſit in nomine quandam ſingularis vocationis dulcedinem*: ait Origen. *Homil.* 10. inter diverſ. ſive ultim. Quid niſi in dulcedinem, matris gloriſiſſimæ glorioſum nomen? Mel in ore, in aure melos, in corde iubilus. O virgo! O mater! O mater & virgo! Dic vale ei, toties qui tibi dixit: Ave. Aptius, quàm Ethnicus 3. *Triſt. Eleg.* 3. v.16. medullitùs dicam:

Cap.20.16.

Chryſoſt.

Quantæ virtutis vel ſpecies nominis!

Vitale prænuncium.

Orig.

Ovid.

Te loquor abſentem: te vox mea nominat unam:
Et plus in noſtro pectore chara tenes.

11 Vidimus nomen Virginis nomen gratiæ, nomen vitæ: perſcrutemur etiam nomen cuſtodiæ. Naſcitur, & illi ſtatim *Maria* nomen imponitur. Maria? & noſtræ cuſtodiæ gloria: ſed quid Maria? *Bellatrix egregia: caſtra Dei ſunt hæc*: infit Bernard. in *Panegyr.* n.5.

Nomen cuſtodiæ.

Virgil.

In medias dat ſeſe acies.

Nomen eſt virtutis, & ipſa acerrimis armis. *Non ſic timent hoſtes viſibiles caſtrorum aciem copioſam, ſicut aëreæ poteſtates Mariæ vocabulum, & patrocinium*: ita Bonavent. in *Specul. Virgin.* cap. 3. & 9. In utroſque venabula Virginis, quæ potens eſt, & ſanctum nomen eius. Unde Geŏmetr. *Hymn.*4. ſuccinuit:

Bonavent.

Ioann. Geŏm.

Salve quæ facis, ut belli victoria detur
Fortibus armigeris, munere virgineo.
Salve præſidium urbanum: tu mœnibus arces
Hoſtes, & moles concutis horriſonas.

De Iphicrate, in *Apophthem. Græc.* refert Plutarchus, caviſſe, cùm in procinctu adverſus Barbaros eſſet, ne ignorarent nomen, quo ſolo alij victi, pavore perterriti. Nomen non ignorant hoſtes hominum, quorum Virgo, ex quo nata, patrocinium: *Hoc eſt, Maria* (inquit Damaſcen. Orat. in *Nativit.*) *nomine quoque ipſo magnoperè veneranda.* Si bellatrix eſt; ex quo nata accepit nomen, igitur in inimicos ſeſe exhibuit bellatricem.

Plutarch.

Damaſc.

12 *Quæ eſt iſta quæ progreditur?* dicun-

Cant.6.9.

Angelis dulcedo.

cunt Angeli, naſcente Deipara Virgine. Si ſciunt, quid vel admiratione quærunt? Artificioſa eſt interrogatio in voluptatis blandimen: inquirunt, quam cognoſcunt; ut audiant nomen. Semel audiſſe non ſufficit, quod tantoperè placet: quid de Virgine interrogationis ſtudium, ubi vel nomen plenum gaudium Angelorum? Sequamur textum: *Quæ eſt iſta* (inquiunt) *quæ progreditur quaſi Aurora conſurgens, terribilis ut caſtrorum acies ordinata.* Ita omiſsis alijs encomijs, metricè legit Mariana:

Marian.

Quæ eſt iſta, Auroræ quæ par conſurgit? In armis
Ut caſtra Regis inclyti.

Vix in lucem edita, & iam acies caſtrorum ordinata? Reſpondet muneri, quippe naſcitur homini: iunguntur que arma, & ſimul lucis uſura; ut conſtet auxilium generi, ab ipſa nativitate. Aurora in nativitate eſt, Luna plena gratiæ in vitæ progreſſu, Sol ſplendidus conſummato curſu: & quando Aurora, terribilis ut caſtrorum acies ordinata; quoniam hominis protectio, ab ipſomet nativitatis exordio. Bellatricis nomen habet, in quod dignandus Chriſtianiſmus reſpicit; ut omni tempore, loco & modo ſit clamantibus auxilio. Inſultat Luna Turcica, furenter oſtentando potentiam: eſt Luna in Lunam. Obſcuritas nominis ab inimicis intenditur, verùm vincuntur: vt ſplendens Sol apparet clara & conſpicua pro victoria; igitur radij Solis lucida tela.

Virgo hominis protectio ab ipſo exordio.

Etiam progreditur Aurora, cui nomen Bellatricis imponitur: acieſque ordinata caſtrorum meritò dicitur; quoniam orbis Chriſtianus Auroræ Virginis nomen Turcis opponit, ut caſtrorum aciem. Virgo, dum mundus plaudit, menſuram nominis implet. Illam nomen inſigne decorat: ſemper enim.

Eius nomen in Turcas propugnaculum.

Virgil.

——— *Magnum Reginæ nomen obumbrat.*

Ut impetremus invocationis ſuffragium, haud deſeramus converſationis exemplum.

Nunc ò ſtella maris noſtri, nos aſpice præſens:

Hier. Veda.

Nunc lucem, luciſque tuæ iubar exere, & orbi
Exorere, ac radijs nigrantem diſcute nubem.

DIDASCALIA VI.

Libertas humani generis, dum filius Dei filius hominis.

1 VIdimus Auroræ Virginis iubar & lucem: adhuc ampliorem mirabimur ſplendorem.

Sibyll.

Brevis egreſſus Mariæ de virginis alvo.
Exorta eſt nova lux.

Cecinit Sibylla Erythræa, & Venant. de *Partu Virgin.* à v.349. ſuccinit:

Venant.

Pulchra ſuper gemmas ſplendorem Solis obumbrans.
Suavior, & roſeo nimirùm rubicundior oſtro.

Quippini? Vel inſenſibile ſentit quale & quantum lumen affert; dum filius facit nova omnia, ut cognoſcatur Aurora Maria.

——— *Matris Regina ferebat*
Obſequium, gravibus ſubnectens flumea gemmis.
Tunc & Solis equos, tunc exultaſſe choreis
Aſtra ferunt, melliſque lacus, & flumina lactis
Erupiſſe ſolo, cum floribus, æquora vernis
Boſphorus indueret.

Claudian.

Inquit alio Claudian. 1. de *Laud. Stilicon* à v.82. Exultat terra, lætantur cœli, commovetur mare, gaudent campi veſtitu florum, ſimulque exultant omnia ligna ſilvarum a facie Domini, quoniam venit. Huic argumento invenies pulchra, etiam apud Ethnicos: adi Virgil. *Eclog.*5.v.28.& 58.6. *Æneid.* v.256. Petron. in *Satyric.* Carm. 19. & Stat.1.*Achill.*v.101. qui (quàm propriè, videbimus in *Ephemer.* die 25. Decembr.) lib.*Silvar.* carm.ult. à v.7. modulatur:

Natum Dominum cuncta elementa teſtätur.

——— *Refero diem beatam.*
Vix Aurora novos movebat ortus,
Iam bellaria adorea pluebant.
I nunc ſæcula compara vetuſtas
Antiqui Iovis, aureumque tempus,
Non ſic libera vina tunc fluebant,
Nec tardum ſeges occupabat annum:
Unà veſcitur omnis ordo menſà.
Hìc agnoſcitur omne, quod theatris
Aut forma placet, aut probatur arte.

Stat.

Aptiùs & brevis Catholica Eccleſia: *Illuxit nobis* (ait) *dies redemptionis novæ, reparationis antiquæ, felicitatis æternæ.* Pendamus ſingula.

2 *Lux Auroræ* viſa, *oriente Sole.* Quomodò Sole oriente, viſa fuit & nitidior lux Aurora? Filius Auroræ Sol eſt. Ni profectò oriretur Sol, maternitas non conſtabat, quanvis Auroræ virginitas prælucebat: lucique Auroræ Virgo-mater confertur, ſed Sole oriente; ut clareret genitricis ſingularis ſplendor, dum ſingularis rutilabat honor: igitur virgo Aurora Solem peperit, & mater virgo permanſit. De huiuſmodi ſplendore plura diximus, *Tautolog.*3. *D.*3. Alia exponenda. *Virgo parit Deum cœli* (inquit Chryſolog. ſerm. 146.) *Regem terræ, orbis Dominum, reparatorem mundi, mortificatorem mortis, redditorem vitæ,* per-

2.Reg.23.4

Lux Virginis, virginitas & maternitas.

Chryſol. *Quid nobis contulis in partu?*

perpetuitatis auctorem. Quid ergo ad mortis mortem, vitæ reſtitutionem: felicitatiſque perpetuitatem, lux Auroræ, Sole oriente? Inſigne redemptionis & cum pretio novitatis. Redemptio homini promittitur, ſi filius Dei filius hominis naſcatur: ideſt, ſi in ſæculo naſceretur, qui ante ſæcula natus; ut excuteretur tyrannica ſervitus. Oriturus uti Sol ex Virgine quaſi Aurora, qui iam ortus ante tempora. Eſt lux Auroræ, dum Sol oritur; & lux Auroræ, priuſquàm Sol oriatur. Lux Auroræ ante Solis ortum, erat duntaxàt redemptionis ſignum; ſed non redemptio, quæ pendebat omnimodò à Solis ortu; diciturque, ut libertas luceſcat à ſervitute, *Lux Auroræ, oriente Sole*; quippe redemptio & redemptionis novitas, ex eo quod Sol ex Aurora naſceretur in terra, qui natus Sol, priuſquàm Sol naſceretur ex Aurora. Aſtipulatur acumini Leo Papa, ſerm.2.in *Nativit.Domin.cap.*2. *Advenientibus ergo temporibus* (inquit) *quæ redemptioni hominum fuerant præſtituta; ingreditur hæc infima Ieſus-Chriſtus, de cœleſti ſede deſcendens, & á paterna gloria non recedens, novo ordine, nova nativitate generatus. Novo ordine, quia inviſibilis in ſuis, viſibilis factus eſt in noſtris* (&c. de quibus forſitàn alibi.) *Nova autem nativitate genitus eſt, conceptus á Virgine, natus eſt Virgine, ſine paternæ carnis concupiſcentia, ſine maternæ integritatis injuria.* Nova nativitas ſupponit nativitatem, in qua collocaverat cœlum redemptionem. Prima ex Patre ſolo: ex matre ſola ſecunda generatio. Adinſtar geneälogiæ Melchiſedech, ſine matre, ac ſine patre. A Patre ſolo uti Deus: à matre ſola uti homo. Hominem oſtendit veneranda maternitas: Deum fœminæ parturientis virginitas.

Leo Pap.

Chriſtus natus ex Patre, naſcitur ex Virgine.

Souſ.

Concepiſſe Deo Mariam, cœlique favore,
Oſtendit manifeſta fides infantis in ortu:
Virginitas illæſa docet.

Accinit Souſa. *lib.6.* à v. 5. ut fiat hominis redemptio & novo modo; oportet Dei filium pro hominibus naſci denuò: etenim tunc homo dæmonis excutiet iugum, dum Virgo genuerit genitum.

3 Audijt Ioannes vocem de Cœlo dicentem: *Nunc facta eſt ſalus & virtus & regnum Dei noſtri, & poteſtas Chriſti eius.* Facta ſalus & nunc? Utiquè: *Proiectus eſt accuſator*: proiectus eſt draco ille magnus, & antiquus ſerpens, *qui vocatur diabolus & ſatanas.* Iam ergo facta redemptio & novo modo, ſicut patet ex triumpho: verùm unde tanti plauſus origo? Videtur ex viſione, tanquàm in ſpeculo. Intendite. *Signum magnum* (alij, *miraculum magnum*) *apparuit in cœlo: Mulier amicta Sole.* Bernard. de *Deipar.* ſerm. 1. Chriſtum intelligit per Solem, & Matrem-virginem per mulierem. *Hæc in utero habens clamabat:. & peperit filium:* hoc eſt, ut Aurora Solem, cuius ante conceptionem portabat lucem. Mirabile prorsùs ſignum! Antequàm Virgo haberet in thalamo uteri, iam erat amicta Sole. Quomodò ergo Virgo Aurora Solem Chriſtum peperit; ſi Sol iam erat, antequàm hominem in utero concepiſſet? Apparuit optatum ſignum, in redemptionem hominum. Sub iugo diaboli retinenda humana captivitas, quouſque Deus homo ferreas frangeret catenas; quarum extrema tracta à diabolo, ne poſsint arte quatiendo proijci à collo: ſitque Virgo Solis puerpera, quæ Solis ſplendore fuerat amicta; ut pateret Deus verus homo in orbe, qui erat Deus verus a Patre: ex miraculo unionis, libertas pendebat humani generis; pateteque ſerpens protritus, draco proiectus, facta generis ſalus, & redemptio nova micat; quia Virgo concepit Solem, & peperit qui iam erat. Verbum in Virgine caro factum, erat pridem apud Deum. Deus erat Verbum, quod ut Sol ante carnem, matris amiculum: futurum ex Virgine & in matre quod non erat; ut redimeret, cuius aſſumere conditionem cogitaverat: & dum Virgo Solem uti Aurora peperit, cœlum ſalutem generis humani plaudit; igitur (ſi nova redemptio, dum filius Dei, Deus videretur & homo) Virgo mater in lucem protulit Solem, qui iam erat ante Virginem. Salus profectò hominis, ſi eſſet homo in genitrice, qui erat Sol, Patris ſplendor, in Patre: dum Sol oriturus, qui iam Sol ut in hominis ſalutem niteſceret nova lux.

Apoc.12.9.10.

Verſ. 1.

Verſ.2.& 5.

Ex utraque nativitate fuit ſalus humano generi.

Cum Chriſto nata lux & ſalus.

Iam nata lux eſt, & ſalus:
Deum Maria protulit.

Venant.

Ait Venant. Hymn.in *Chriſt. nativit.* v. 29. Profectò ſalus ex Virginis partu, & ſervitutis excuſsio: igitur iam Sol divinà gaviſus nativitate, antequàm oriretur ex Aurora Virgine. Si facta eſt ſalus, Salvator apparuit: utique, Virgo peperit: & excutienda ſervitus; ſi ex Virgine naſceretur, qui iam natus.

4 *Natus eſt vobis hodie Salvator* (dixit Angelus paſtoribus) *& hoc vobis ſignum. Invenietis infantem pannis involutum & poſitum in præſepio.* Clarum videtur ſignum: igitur Maria *peperit filium ſuum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit eum in præſepio.* Sit ergo: cæterum unde ex ſignis, etiam inventis, conſtat, quod natus Salvator mundi; dum ſigna nunciari poſſunt de quolibet nato infante? Nullo modo: ſignum eſt infallibile de nativitate Salvatoris, & ſalute humani generis. Pende verborum emphaſim, & ſige penitiùs cogi-

Luc. 2. 11. 12.

Verſ. 7.